

๑๒

ปฏิบัติ สายท่านอาจารย์มั่น

ระลึกพระคุณ...

ท่านอาจารย์มั่นไม่สร้างชา

หลวงตากกล่าวกับพระเถรเสมอๆ ว่า ผลแห่งธรรมที่ฝากเพียรปฏิบัติมาจน ประจักษ์ใจได้ก็ด้วยอุบายคำแนะนำสั่งสอนจากท่านอาจารย์มั่น ด้วยเหตุนี้ท่าน จึงให้ความเคารพบูชา และระลึกบุญ ระลึกคุณต่อท่านอาจารย์มั่นอย่างสุดจิต สุดใจ ชนิดมอบกายถวายชีวิตแก่ท่านได้ ท่านเคยกล่าวยกย่องคุณธรรมและ คุณสมบัติของท่านอาจารย์มั่นว่าเป็นผู้ พรั่งพร้อมสมบูรณ์ทุกอย่าง ไม่มีสิ่งใดตก เรี่ยเสียด้ายเลย ไม่ว่าจะเรื่องหลักธรรม

หลักวินัย ท่านอาจารย์มั่นสามารถเก็บ หอมรวมไว้ได้หมด เรื่องญาณหยั่งทราบ หรือความรู้ภายในก็สุดเลิศเลอ

ความเคารพบูชาอย่างสูงสุดของ ท่านที่มีต่อท่านอาจารย์มั่นนั้น ท่านเคย กล่าวไว้อย่างจับจิตจับใจผู้ฟังว่า

“...พ่อแม่ครูอาจารย์มั่นท่านเป็น ทั้งพ่อเราทั้งแม่เรา ทุกอย่างรวมอยู่ในนั้น หมด ให้อรตให้ธรรม ให้ข้อคิดเห็นที่จะ เป็นสิริมงคล สิ่งใดไม่ดีก็ตัดเป่าออกไปด้วย คำแนะนำสั่งสอนทุกแง่ทุกมุม จึงเป็น เหมือนกับพ่อกับแม่ของเรา เหมือนเรามี พ่อแม่แท้แท้... ”

เราเคารพท่านสุดชีวิต ในหัวใจของ

เราขึ้นอยู่กับพ่อแม่ครูอาจารย์มันหมดเลย เราพูดจริงๆ ในบรรดาครูบาอาจารย์ทั้งหลาย เราไม่ได้ประมาทท่าน เราไม่ได้คบค้าสมาคมกับท่านสนิทติดจวมจริงๆ ฝากเป็นฝากตายเหมือนพ่อแม่ครูอาจารย์ มันนี่ทุกสิ่งทุกอย่างตั้งแต่ กิ แต่ กา แต่ เออะ แต่ เอ เรื่อยไป ท่านสอนหมดในภาคปฏิบัติธรรมนะ

ส่วนภาคปริยัติเราก็เรียน เรียนไปแล้วแต่ไม่เป็นทำเป็นทางอะไร เพียงแค่จดได้มา จำได้มาเฉยๆ ไม่รู้วิธีภาคปฏิบัติเป็นยังไง ท่านต้องบอก อันนี้ทำอย่างนี้ เครื่องมืออันนี้เอาไปทำอย่างนั้น เครื่องมืออันนี้ไปใช้อย่างนี้ๆ ที่เราเรียนมาเราจำได้ แต่ปฏิบัติไม่ถูก ปฏิบัติไม่เป็น อาศัยท่านพาปฏิบัติดำเนินการเรียนมานั้น เราจำได้ แต่ไม่รู้จักรูปวิธีปฏิบัติ ท่านก็หยิบออกมา อันนี้ให้ทำประโยชน์อย่างนั้น อันนั้นให้ทำประโยชน์อย่างนั้นๆ เราก็ยึดก็จับเอาได้จากท่านเรื่อยมาจนเป็นภาคปฏิบัติ

ภาคปฏิบัติก็เอาอีกเหมือนกัน ต้องให้ท่านเป็นแม่เหล็ก เป็นเครื่องดึงดูด เป็นร่มโพธิ์ร่มไทร เราอยู่ใต้ร่มโพธิ์ร่มไทร เหมือนกับกาจับภูเขาทอง... เหลืองอร่ามไปเลย กิเลสมันกลัวเวลามาอยู่กับท่าน กิเลสมันก็หมอบ อยู่กับท่านสบายๆ นี่ก็เป็นร่มโพธิ์ร่มไทรอันหนึ่ง เป็นแม่เหล็กเครื่องดึงดูดเราให้มีแก้ไขประกอบความพากเพียรเอาเป็นเอาตายหนักเบาออกมาจากท่าน ได้รับการศึกษาจากท่าน ทุกสิ่งทุกอย่างท่านแนะนำเต็มภูมิ และพา

ปฏิบัติเต็มกำลังทุกด้าน... อันนี้ท่านสอนละเอียดลออมากทีเดียว...”

ความเคารพผูกพันระลึกถึงพระคุณของพ่อแม่ครูอาจารย์ที่แนบแน่นฝังจิตของท่านนั้น จะทราบได้ชัดเจนจากคำเทศน์ของท่านตอนหนึ่งว่า

“...ผมไปอยู่ที่ไหน ถ้าไม่ได้กราบท่านอาจารย์มันแล้วนอนไม่ได้ อยู่ที่ไหนก็เหมือนกัน แม้ที่สุดจะเดินจงกรม ก็ต้องหันหน้าไปไหว้ท่านเสียก่อน

ถ้ามีรูปท่านเป็นที่หมายของสมมุติกิกราบไหว้รูปของท่าน หากไม่มีอะไรเลยก็เอาคุณธรรมของท่านประกอบเรื่องของสมมุติอันอมนัสการไป

พระคุณของท่านไม่มีวันจืดจาง ประหนึ่งว่าท่านไม่ได้ล่วงลับไป ธรรมชาติอันหนึ่งเป็นอย่างนั้น เหมือนกับดูเราอยู่ตลอดเวลา...”

ลูกหลาน...พ่อแม่ครูอาจารย์มัน

ด้วยอุบายคำแนะนำสั่งสอนจากผู้

“...ผมไปอยู่ที่ไหน
ถ้าไม่ได้กราบ
ท่านอาจารย์มันแล้ว
...นอนไม่ได้...แม่ที่สุด
จะเดินจงกรมก็ต้องหันหน้า
ไปไหวท่านเสียก่อน...”

รู้จริงเห็นจริงเช่นท่านอาจารย์มันนี่เอง ทำให้บรรดาลูกศิษย์ลูกหาภิกษุบริษัทที่เข้ามาศึกษากับท่านอาจารย์มันมีเป็นจำนวนมากแต่กระจายอยู่ทั่วประเทศ เพราะได้หลักได้เกณฑ์ที่ถูกตองจากท่าน มาเป็นเครื่องดำเนินจนเป็นที่ชอบใจ ท่านเคยเล่าให้พระเถรฟัง เกี่ยวกับปฏิปทาของท่านอาจารย์มันว่า

“...พอแม่ครูอาจารย์มัน ท่านพาดำเนินอย่างถูกต้องแม่นยำ ถือเอาอุตุงค์วัตร ๑๓^๑ นี้เป็นพื้นเพในการดำเนิน และการประพฤติปฏิบัติจิตใจของท่านก็เป็นไปโดยสม่ำเสมอ ไม่นอกนอกทางทำให้ผู้อื่นเสียหาย และริจะทำความเด่น

๑ ท่านกล่าวไว้ในหนังสือปฏิปทาพระอุตุงค์ธรรมฐานสายท่านอาจารย์มันว่า

“...อุตุงค์ ๑๓ แต่ละข้อมีความหมายในการปราบปรามกิเลสทุกประเภทได้อย่างอัศจรรย์ยากที่คาดให้ทั่วถึงได้ดังนี้

๑ บิณฑบาตเป็นวัตร ๒ บิณฑบาตตามลำดับบ้าน
๓ ไม่รับอาหารที่ตามส่งที่หลัง ๔ ฉันทบิณฑบาต
๕ ฉันทนเดียวในวันหนึ่งๆ ๖ ถือบ้างสามผืน
๗ ถือบ้างบังสกุล ๘ อยู่รุกขมูลร่มไม้ ๙ อยู่ป่า
๑๐ อยู่ป่าช้า ๑๑ อยู่กลางแจ้ง ๑๒ อยู่ในที่เขาจัดให้
๑๓ ถือนอนอยู่อิริยาบถนอน...”

ความดังอะไรออกนอกนอกทางนั้นก็ไม่เป็นแนวทางที่ราบรื่นดีงามมาก นี่ละเป็นที่นอนใจ เป็นที่ตายใจ ยึดถือไว้ได้โดยไม่ต้องสงสัย ก็คือปฏิบัติเครื่องดำเนินของท่าน

นี่ครูบาอาจารย์ที่เป็นลูกศิษย์ลูกหาของท่านก็มีจำนวนมากพากันดำเนินมายึดถือหลักนั้นแหละมาปฏิบัติได้แพร่หลายหรือกระจายออกไปแก่บรรดาลูกศิษย์ทั้งหลายเป็นแขนงๆ จนกระทั่งถึงพวกเรานี้ ก็มาจากสายของท่านนั่นเอง เป็นที่แนใจไม่สงสัย คือไม่มีคำว่าแฝงๆ หรือแฝงๆ อะไรออกไปให้เป็นที่สะดุดตาไม่แนใจอย่างนี้ไม่มี ท่านดำเนินอะไรเป็นที่เหมาะสมทั้งนั้น คือมีแบบมีฉบับเป็นเครื่องยืนยันไม่ผิดเพี้ยนไปเลย

นี่เพราะเหตุไร เพราะเบื้องต้นท่านก็ตะเกียกตะกายก็จริง แต่ตะเกียกตะกายตามหลักธรรมหลักวินัย ไม่ได้นอกเหนือไปจากหลักธรรมหลักวินัย หลักวินัยคือกฎของพระ ระเบียบของพระ ท่านตรงเป็งเลย และหลักธรรมก็ยึดอุตุงค์ ๑๓ ข้อนี้เป็นทางดำเนิน ไม่ได้ออกนอกนอกทางนี้ไปอย่างทางอื่นบ้างเลย นี่จึงเป็นที่น่าอนุโมทนาเป็นอย่างยิ่งมาตั้งแต่ขั้นเริ่มแรกของท่าน

ต่อจากนั้นท่านก็ปรากฏเห็นผลขึ้นมาโดยลำดับลำดับ ดังที่เคยเขียนไว้แล้วในประวัติของท่าน จนกระทั่งเป็นผู้ทรงมรรคทรงผลโดยสมบูรณ์ในหัวใจท่านแล้วก็ประกาศสั่งสอนธรรมแก่บรรดาลูกศิษย์

ทั้งหลาย พร้อมทั้งปฏิบัติเครื่องดำเนินด้วยความองอาจกล้าหาญ ไม่มีคำว่าสะทกสะท้านแม้ชนิดหนึ่งเลย นี่เพราะความแน่ใจในใจของท่านเอง ทั้งฝ่ายเหตุ ทั้งฝ่ายผล ท่านเป็นที่แน่ใจทั้งสองแล้ว

พวกบรรดาลูกศิษย์ลูกหาทั้งหลายที่เข้าไปศึกษาอบรมกับท่าน จึงได้หลักได้เกณฑ์จากความถูกต้องแม่นยำที่ท่านพาดำเนินมา มาเป็นเครื่องดำเนินของตนแล้วถ่ายทอดไปโดยลำดับลำดา ไม่มีประมาณ เฉพาะอย่างยิ่งภิกษุบริษัท มีกว้างขวางอยู่มากสำหรับลูกศิษย์ของพ่อแม่ครูอาจารย์มันแตกกระจายออกไป การที่ได้ปฏิบัติเครื่องดำเนินจากท่านผู้ผู้ฉลาดพาดำเนินมาแล้วเช่นนี้เป็นสิ่งที่หาได้ยากมาก นี่ละ เป็นที่ให้ตายใจนอนใจอุ่นใจได้ ผิดกับที่เราเรียนมาโดยลำพัง และปฏิบัติโดยลำพังเป็นไหนๆ

ยกตัวอย่างไม่ต้องเอาที่อื่นไกลที่ไหนเลย ผมเองนี่แหละเรียน จะว่ารอดหรือไม่รอดก็ตาม ก็เรียนถึงมหา แต่เวลาจะหาหลักหาเกณฑ์มายึดเป็นเครื่องดำเนินด้วยความอบอุ่นแน่ใจตายใจ

สำหรับตัวเอง ไม่มี จะว่ายังไง นั่นมันเป็น อย่างนั้น จิตเสาะแสวงหาแต่ครูบาอาจารย์อยู่ตลอดเวลา เฉพาะอย่างยิ่งพ่อแม่ครูอาจารย์มัน...”

มหานิกาย ธรรมยุต

คือ “ศากยบุตร” อันเดียวกัน

วัดหรือสำนักใดก็ตามที่มีความตั้งใจประพฤติปฏิบัติธรรม ท่านก็ให้ความเคารพนับถือเข้ากันได้อย่างสนิทใจโดยไม่ถือในเรื่องกลุ่มก้อนหมู่เหล่า ไม่ถือเรื่องชาติเรื่องภาษาเรื่องชั้นวรรณะ ไม่ถือเรื่องชื่อเรื่องนิกายเป็นประมาณยิ่งกว่าธรรมวินัย ดังตัวอย่างคราวหนึ่งท่านปรารภเรื่องนี้กับพระทางมหานิกายใจความว่า

“...พระครั้งพุทธกาล ท่านมีแต่ **ศากยบุตร** เท่านั้น ท่านไม่มีนิกายนั้น นิกายนี้ นิกายนี้ตั้งเป็นชื่อเป็นนามไม่เห็นสำคัญอะไร ตั้งปากจรวดดาวเทียมก็ไปตั้งชื่อนักโทษชิว มันอยู่ในเรือนจำ แต่ชื่อมันอยู่ปากจรวดดาวเทียม ใครนับถือไหมนักโทษคนนั้น นี่เขา ชื่อเขาสูงนะนักโทษคนนี้นะ เขามาติดคุกต่างหาก แต่ชื่อเขาอยู่ปากจรวดดาวเทียมนี้ คนจะยอมรับนับถือเขาไหม นั่น ศากยบุตรของพระพุทธเจ้าก็เหมือนกัน ถ้าลงมาประพฤติปฏิบัติตัวไม่ถูกต้องตามหลักธรรมวินัย ก็เรียกว่าลดคุณค่าของตัวเองโดยลำดับ

ชื่อนามไม่เกิดประโยชน์ ชื่อตั้งไว้อย่างนั้นละ ตั้งแต่เปิด แต่ไก่ หมู หมา เขาก็มี

ชื่อ พระกัฏฐังโวยอย่างนั้น หลักใหญ่คือ ศากยบุตร ขอให้ปฏิบัติตามหลักธรรม หลักวินัย นั่นแหละคือผู้จะทรงมรรคทรงผล และผู้ทรงมรรคทรงผล ชื่อนามเฉยๆ นั่น ตั้งโวยังงั้นแหละ ไม่ใช่ผู้ทรงมรรคทรงผล... โลก... ประเพณีเป็นมาอย่างนั้น... อย่างพ่อแม่ครูอาจารย์มันเรานี่ เป็นผู้พูดซะเองนะ ... พ่อแม่ครูอาจารย์มันท่านไม่ได้ สนใจกับชื่อนะ ท่านสนใจกับหลักธรรม หลักวินัยศากยบุตรต่างหาก ฉะนั้นเวลา ลูกศิษย์ผู้ใหญ่ของท่านที่เป็นพระฝ่ายมหานิกายมาขอญาติดี กับท่าน ท่านอาจารย์ มันนี่เองพูดให้เราฟังนะ เราถึงได้พูดได้ อย่างอาจหาญ ท่านว่า

‘ท่านเหล่านี้ท่านเป็นผู้ปฏิบัติดี ปฏิบัติชอบ เราเห็นประโยชน์แก่ส่วนรวม จำนวนมาก และท่านเหล่านี้จะมาขอ ญาติดีกับเรา’

ท่านว่า ‘ไม่ต้องญาติดี’ ท่านพูดตรงๆ อย่างนี้เลย... ท่านสั่งเลยนะ

‘มัคคาวรณ สัคคาวรณ’^๒ ไม่มีเพศ กัฏฐังขึ้นแล้ว ทางสังคมยอมรับกันทั้ง ธรรมยุต และ มหานิกาย นี่เป็นความ ยอมรับทั่วหน้ากันแล้วในสังคม ส่วนธรรม วินัยก็เป็นที่เปิดทางให้แล้วสำหรับผู้ปฏิบัติ ดีปฏิบัติชอบ ไม่มีคำว่านิกายนั้นนิกายนี้ ขอให้เป็นผู้ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบเท่านั้น เป็น ศากยบุตรของพระพุทธเจ้าได้เสมอหน้า กันหมด’ นี่หลวงปู่มันท่านแสดง

‘ผมสงสารเพื่อนฝูงของท่าน มี จำนวนมาก ถ้าท่านทั้งหลายญาติดีเสียแล้ว หมู่เพื่อนก็จะเข้ากันไม่ติด ไม่ต้องญาติ ดีแหละ’

คำว่าเพื่อนฝูงได้แก่ ธรรมยุต มหา นิกาย ที่เขาตั้งชื่อกันอย่างนั้น... เพราะ โลกเขาถือสมมุติ

‘ถ้าญาติดีแล้วก็เป็นฝ่ายนั้นฝ่ายนี้ นี่คณะของท่านมีเป็นจำนวนมาก ควรจะ ได้รับประโยชน์จากท่านทางด้านอรรถ ธรรมบ้าง จึงไม่ให้ญาติดี’

ท่านบอกอย่างเด็ดขาดไปเลย ทางด้านปฏิบัติ สัคคาวรณ มัคคาวรณ ไม่มีต่อผู้ปฏิบัติดี แต่ผู้ปฏิบัติไม่ดีนี้ไม่มี หวังว่างั้นเลยนะ อยู่กับขอปฏิบัติ... ท่าน เล็งผลประโยชน์ โน่นนะ ท่านไม่ได้เล็ง นิกายนั้นนิกายนี้

‘พอเวลาญาติดีแล้วเขาก็จะถือว่า เป็นคณะนั้นคณะนี้ไปเสีย ผู้ที่ไม่เข้าใจใน อรรถในธรรมมันก็เข้าไม่ถึง ผลประโยชน์ ก็ขาดไป’ ว่างั้น

‘เมื่อพวกท่านได้กระจายออกไปทาง ด้านธรรมะนี้แล้ว เวลาไปที่ไหน พวกท่าน ทั้งหลายนี้มีพวกมากเสียด้วย ก็ยิ่งกระจาย มาก ผลประโยชน์ก็มาก จึงไม่ต้องญาติดี ดี’

ท่านว่า ‘ผลประโยชน์มากกว่าญาติดี’ ท่านพูดตรงๆ เลยละ ท่านเล่าให้ฟัง นะ พูดถึงลูกศิษย์ลูกหาของท่านผู้ปฏิบัติดี ปฏิบัติชอบ ท่านไม่ได้ว่าธรรมยุตหรือมหา นิกาย ใครปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ ท่านชมเชย ทั้งนั้น นั่นละ ผู้เป็นธรรมเป็นอย่างนั้น...

๑ บวชญาติดีจากมหานิกายเป็นธรรมยุต

๒ สิ่งกีดขวางสวรรค์ นิพพาน

เอาหลักธรรมหลักวินัยนั้นละ เป็นหลักของพระ อันนี้เป็นหลักที่แน่ใจ ตัวเองก็อบอุ่น ไปที่ไหนเย็นละ เพราะพระมีธรรม มีวินัยมีเมตตาไปพร้อม เย็นไปหมด ไม่มีธรรมไม่มีวินัยใจดำน้ำขุ่นตีบตันอันตู่ ดูไม่ได้ พระใจดำน้ำขุ่นตีบตันอันตู่หาเมตตาไม่ได้ เป็นพื้นเป็นไฟในตัวเองก็ไปเผาบ้านเผาเมืองต่อไปอีกละ เนี่ย ไม่ได้

ไปที่ไหนเย็น ดูจิตเจ้าของตลอดนี้ละ ผู้ปฏิบัติธรรมต้องดูจิตเป็นสำคัญ ศีลก็ดี สมภาวิญญูวิมุตติหลุดพ้นออกไปจากจิต สติปัญญารักษาจิตบำรุงจิตใจให้ดี... อยู่ไหนเย็นสบายไปหมด นี้ละ มรรคผลนิพพานอยู่ที่นี้ ไม่ได้อยู่ที่คนนั้นคนนี่ชื่อนั้นชื่อนี้ นิกายนั้นนิกายนั้นละ อันนั้นตั้งไว้โก้ๆ ไปอย่างจั้นแหละ...”

“ชื่อ” นั้น ไม่สำคัญเท่ากับ “ธรรมวินัย”

ในเรื่องนี้ แม้ท่านก็ไม่ได้สนใจว่าจะ เป็นนิกายใด ขอให้เป็นผู้ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบเท่านั้น ท่านพอใจและเขาก็ทำได้ อย่างสนิททันที ท่านพูดอย่างเด็ดขาดกับบรรดาพระเถรคณะดังกล่าวอีกว่า

“...พูดถึงลูกศิษย์ลูกหาของท่านอาจารย์มัน ผู้ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ... ท่านไม่ได้ว่าธรรมยุต หรือมหานิกาย... ใครปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ... ท่านชมเชยทั้งนั้น นั้นละ ผู้เป็นธรรมเป็นอย่างนั้น...”

“...พระผู้มุ่งธรรมมุ่งวินัยด้วยกันแล้ว ไปที่ไหนสนิทกันหมด ไม่ได้เหมือนโลกนะ ไม่มีนิยมนิกายนั้นนิกายนี้ขอให้ปฏิบัติดีเข้ากันได้สนิททันทีเลย... สำหรับหลวงตาบ้างเอง ใครจะว่าบ้างก็ตาม ไม่มีชื่อ ตั้งไว้อย่างนั้นโก้ๆ ไปอย่างนั้นละ ธรรมยุตมหานิกายใครก็ตาม ถ้าปฏิบัติไม่ดีแล้ว จะเป็นเทวดามาจากฟ้าก็ไม่เป็นประโยชน์อะไรแหละ...
...แม้จะเป็นนิกายเดียวกัน ชื่อเดียวกันก็ตาม ถ้าปฏิบัติไม่ดีแล้วไม่เข้าหน้านะ ไม่อยากมองดูจนกระทั่งหน้าจะว่าอะไร ธรรมวินัยเป็นเครื่องบังคับหรือเป็นเครื่องยืนยันว่า จะเข้ากันได้สนิทหรือไม่สนิทเพราะอะไร ถ้าธรรมวินัยการปฏิบัติเข้ากันได้แล้ว เป็นศากยบุตรเหมือนกันหมด...”

